

DOMKIRKEN

Kirkemagasin / Vor Frelste Kirke / København

FOR FULD MUSIK

December-Februar 2024 - 88. ÅRGANG - NR. 1

ADRESSELISTE

VOR FRUE KIRKE

Nørregade 8, 1165 Kbh. K
 ÅBNINGSTIDER
 Hverdage & lørdag: 08-17
 Søndag: 08-23
 Natkirke torsdag, fredag & søndag:
 19-23

Kirken er lukket for turistbesøg under gudstjenester og kirkelige handlinger.

SCT. ANDREAS KIRKE

Gothersgade 148, 1123 Kbh. K
 ÅBNINGSTIDER
 Åben efter aftale

KIRKEKONTOR

Fiolstræde 4, 1171 Kbh. K
 ÅBNINGSTIDER
 Hverdage: 10-13 (onsdag lukket)
 TLF 33 37 65 40
 E-MAIL vorfrue.sognvorfrue@km.dk

ONLINE

VOR FRUE KIRKE

domkirken.dk
 facebook.com/koebenhavnsdomkirke

NATKIRKEN

natkirken.dk
 facebook.com/vorfruenatkirke

HUGS & FOOD

hugsandfood.com
 facebook.com/hugsandfood

DOMPROVST

JOHANNES GREGERS JENSEN

KONTOR
 Fiolstræde 8, kld.
 1171 Kbh. K
 MOBIL 40 15 34 36
 E-MAIL joje@km.dk

SOGNEPRÆST

STEFFEN RINGGAARD ANDRESEN

Fiolstræde 8, st.
 1171 Kbh. K
 MOBIL 23 83 80 14
 E-MAIL sta@km.dk
 Træffes tirs-fre. kl. 10-11, tors. till. 17-18

SOGNEPRÆST

EVA-MARIA SCHWARZ

MOBIL 60 93 64 20
 E-MAIL ems@km.dk
 Træffes på tlf. hverdage 10-11
 undt. mandag.

SOGNEPRÆST

STINE MUNCH

Frederiksborggade 41, 2. tv.
 1360 Kbh. K
 MOBIL 24 43 48 27
 E-MAIL stm@km.dk

NATKIRKEPRÆST

SIGNE MALENE BERG

KONTOR 61 61 62 29
 E-MAIL pastorberg@domkirken.dk
 Træffes i Natkirken torsdag. I øvrigt
 efter aftale.

NATKIRKEPRÆST

CHRISTIAN MONRAD

KONTOR 61 61 62 30
 E-MAIL christian@natkirken.dk

DOMORGANIST

HANNE KUHLMANN

KONTOR 61 22 06 23
 E-MAIL kuhlmann@domkirken.dk

2. ORGANIST/KANTOR

MARK BAUMANN

MOBIL 61 61 62 28
 E-MAIL baumann@domkirken.dk

ORGANIST

LINDY ROSBORG

KONTOR 28 76 98 28
 E-MAIL rosborg@pc.dk

DOMKANTOR

CARSTEN SEYER-HANSEN

MOBIL 29 80 90 77
 E-MAIL carstenseyer@gmail.com

KØBENHAVNS DRENGEKOR

E-MAIL drengekor@kdk.dk

KIRKE- OG KULTURMEDARBEJDER

LOTTE SCHRIVER

MOBIL 61 61 62 26
 E-MAIL lotte@domkirken.dk

KOMMUNIKATIONSMEDARBEJDER

LASSE BREJNER

MOBIL 26 29 83 90
 E-MAIL pr@domkirken.dk

KIRKETJENERE

VOR FRUE & SCT. ANDREAS

KONTOR 33 15 10 78
 E-MAIL ktj@domkirken.dk
 Træffes bedst: 9-9.30 & 12-12.30

MENIGHEDSRÅDSFORMAND

Læs mere under aktuelt på domkirken.dk

NÆSTFORMAND & KIRKEVÆRGE

JAKOB KNUDSEN

MOBIL 20 46 44 30
 E-MAIL jakob@knudsen.info

KONTAKTPERSON FOR

PERSONALE

CHARLOTTE EKSTRAND

E-MAIL charlotte@domkirken.dk

FASTE ANDAGTER & GUDSTJENESTER

MORGENANDAGT

Kl. 8.05-08.25 alle hverdage og
 lørdage. Transmitteres på DR2, P2 og
 via dr.dk

HØJMESSE

Kl. 10 Søn- og helligdage

GUDSTJENESTE

Kl. 17 Søn- og helligdage

FREDAGSALTERGANG

Kl. 11 Fredage

NADVERANDAGT

Kl. 20 Torsdage

BØN FOR NATTEN

Kl. 22 Torsdage & søndage
 Kl. 22.30 Fredage

SORGMESSE

Kl. 17 sidste tirsdag i hver måned

Se desuden kalenderen for andre
 gudstjenester.

UDGIVES AF

Vor Frue Sogns Menighedsråd

REDAKTION

Steffen Ringgaard Andresen
 (ansv. redaktør)
 Charlotte Ekstrand (redaktør)
 Susanne Torgard og Lasse Brejner
 (redaktionsudvalg).

FORSIDE

Sidefløj af Ghent altertavlen. Hubert
 van Eyck og Jan van Eyck, 1432. Sankt
 Bavo Katedralen i Gent.

TRYK

Jørn Thomsen Elbo A/S.
 Trykt på miljørigtigt papir med
 vegetabiliske farver.

GAVER til Vor Frue Kirkes menigheds-
 arbejde kan doneres til Menighedsplejen
 på reg. 2191, konto nr. 6282 904 096
 eller MobilePay 76656.

VINTERSTEMNING

Af Steffen Ringgaard Andresen

Vinterdagens sparsomme dagslys trækker sig nu allerede tilbage midt på eftermiddagen, og tusmørkets konturer hvisker sammen med vores anelser og længsler. December er årets mørkeste måned, og der hænges lyskæder med stjerner, hjerter og engle op overalt i byen. Og så går vi mere i kirke end resten af året. Vi går til koncerter og luciaoptog, til skoleafslutninger og gudstjenester, eller vi sætter os blot ind i kirken et øjeblik, mens mørket falder på udenfor. Og advents- og julesalmerne klinger anderledes end årets andre salmer; de går os dybere i hjertet.

Vi lever for det meste i det oplyste, hvor vi er mere optaget af alt det, vi skal løbe op, end det, vi har med os. Vi er optaget af alt det, vi skal begribe, mestre og følge til dørs. Vi løber i et hamsterhjul efter status, karriere og selvfremsstilling. Men vi får det aldrig rigtig løbet op, og vi ved godt, at den samfundsmæssige virkelighed, og så det sted, hvor meningen med livet udspilles, ikke nødvendigvis er det samme. Påstår vi dét, lyder vi falske. Og så trænger vi til at blive stemt og komme i samklang med vores længsler efter ... ja, hvad skal vi kalde det? En anden verden? Noget større? Meningen med alt?

Religion og kunst kan være med til at stemme os.

Ingmar Bergmann ønskede sin datter Linn Ullmann en livslang grundstemning: "Jeg ønsker dig bestandig længsel (*ständig längtan*), for uden længsel kan man ikke leve." Og Bob Dylan fortæller i selvbiografien *Kroniker*, at når en bestemt sang blot slås an med nogle få hurtige greb på guitaren, så befinder han sig et sted med "... engle på juletræet, hestetrukne slæder på tilsnede gader, grantræer skinnende af lys, guirlander på byens butiksfacader, Frelsens Hærs orkester der spillede på gadehjørnet, sangkor der gik fra dør til dør og sang julesalmer, blussende kaminer, folk pakket ind i uldhalstørklæder, bimlende kirkeklokker. Når det blev december, gik alting langsommere, en tyst og eftertænksom tid var oprundet, og overalt lå den hvide dybe sne. Jeg kunne slet ikke forestille mig, at det ikke ville være sådan i al evighed." Længslen retter sig overraskende ikke mod noget, han skal løbe op, men mod noget, han har med sig, og som han med et religiøst udtryk (i al evighed) ikke kan

forestille sig, ikke altid vil være sådan. Og det er en sang, der bringer ham *tilbage* til det.

Når vi hører musik eller synger, kan det ske, at perfektionskulturens stemning af konstant fremadstræbende foretagsomhed udskiftes med en længselsfuld taknemmelighed over alt det, vi aner, at vi har med os.

Jeg skal høre Händels Messias op mod jull! Det første anslag er som Dylans hurtige greb på guitaren. Og når så tenoren synger den første arie om Guds trøst, stemmes jeg af noget omsorgsfuldt større og vigtigere end mig selv.

*Hver dal skal hæves,
hvert bjerg og hver høj skal sænkes,
klippeland skal blive til slette
og bakkeland til dal.*

Ordene og musikken løber sammen og blotlægger mig for et guddommeligt blik, der skænker mig en berettigelse, som jeg altid har haft med mig. Jeg kan kun udtrykke det sådan med ord – religiøst. Men jeg vil helst blot lade det blive i musikken.

Artiklerne i denne udgave af *Domkirken* spænder sagligt og historisk bredt. Sangforskeren Helen Rossil skriver om Händels Messias, som har været opført ved juletid i Vor Frue Kirke hvert år siden 1946. Organist Peter Weincke skriver om Hartmanns juleliturgi, der blev introduceret i Vor Frue Kirke første gang juleaften 1853.

Julie og Mads Damlund, som er hhv. præst og organist, overvejer, hvordan både musik og gudstjeneste på en gang kan være noget, der foregår uden for den enkelte, ganske uafhængigt af, hvem der lytter, og noget, der kan ramme dybt i sjælen. Og endelig skriver cand.theol. Marianne Søgaard Andersen om tidens religiøse tone i sange fra samtidens populærkultur, eksemplificeret med Simon Kvamms "At dø er at rejse" fra 2019.

God læselyst. Og velkommen til vinterens stemningsfulde gudstjenester, koncerter og arrangementer i Vor Frue Kirke.

INDHOLD

- 03 VINTERSTEMNING
Af Steffen Ringgaard Andresen
- 04 MESSIAS I VOR FRUE
Af Helen Rossil
- 06 LITURGI OG MUSIK
Af Mads og Julie Damlund
- 08 TIDENS RELIGIØSE TONE
Af Marianne Søgaard Andersen
- 10 KALENDER
- 12 HARTMANNS JULELITURGI
Af Peter Weincke
- 14 JUL I VOR FRUE KIRKE
- 16 ARRANGEMENTER & KONCERTER
- 18 TAIZESANG I DOMKIRKEN
GENNEM 20 ÅR
Af Elisabeth Ørsnes Gadegaard
- 18 ARRANGEMENTER

MESSIAS I VOR FRUE

Foto: Julia Severinsen

Af Helen Rossil, ph.d., sanger og sangforsker

Mange forbinder nok Vor Frue Kirkes musikalske juletraditioner med Københavns Drengekor og Bachs Juleoratorium, et værk som i Danmark ikke spilles nær så hyppigt som Händels Messias og som dermed giver Vor Frue Kirke en særlig julemusikprofil. Men faktisk er Messias blevet opført i Vor Frue kontinuerligt siden 1946, hvor Akademisk Kor sang værkets første to dele i dansk oversættelse og dermed var med til at grundlægge en københavnsk juletradition. I dag opføres værket over hele landet (næsten) i sin helhed og på engelsk.

Gennem tiden har der dog været flere ansatser til denne tradition. Da kantor Mark Baumann og Vor Frue Kantori i december 2022 for første gang opførte Messias, skete det på skuldrene af en række forgængere der har præget dansk

musikliv, visse af dem med direkte tilknytning til Vor Frue Kirke. I denne artikel skal vi følge Messias fra værkets tilblivelse til Baumanns og kantoriets opførelse i 2023.

Händels Messias

Georg Friedrich Händel (1685-1759) var allerede en fejret berømt med adskillige operaer og flere oratorier bag sig, da han i sensommeren 1741 komponerede Messias på blot 24 dage. Værket er siden blevet opført hyppigt og kontinuerligt, og Händel har i modsætning til flere af sine samtidige kolleger aldrig været en glemt komponist.

Uropførelsen fandt sted 13. april 1742 ved en velgørenhedskoncert i Dublins New Music Hall, og 23. marts året derpå blev Messias spillet i Covent Garden i London. Man bemærker altså at den ikke er tiltænkt et kirkerum i adventstiden, som det er

blevet normen i dag, men en teaterscene i fastetiden. Handlingen i Messias forudsættes publikum selv at være bekendt med – noget pædagogisk værk er der ikke tale om. Teksten er tilrettelagt af Händels ven, digteren og kunstmæcenen Charles Jennens (1700-1773). Den indeholder ingen fortællende eller dramatiserende elementer, fx faste roller der gestalter titel eller andre personer, som det fx kendes fra Bachs passioner. Den har heller ikke nogen indskudte forklaringer, refleksioner eller salmer, men udelukkende ren, ukommenteret bibeltæst, arrangeret i en mosaik af gammel- og nytestamentlige tekster. Hovedparten af teksterne er fra Det Gamle Testamente, især fra Esajas' Bog. Det er ikke blot en julehistorie, men hele fortællingen om Messias, „den salvede,“ og dermed Guds frelse.

Händel indtager rollen som musikalsk fortæller ved at udfolde hele sin dramatiske erfaring fra operagenren. (...) Orkestreringen er beskeden, men den udnyttes dramatisk.

Denne fortælling finder først og fremmest sted i musikken, og Händel indtager rollen som musikalsk fortæller ved at udfolde hele sin dramatiske erfaring fra operagenren. Han veksler mellem kor og solister, og han skaber karakterer og stemninger gennem skiftende formtyper, kompositionsteknikker, rytmer og harmonier. Orkestreringen er beskeden, men den udnyttes dramatisk. Selv værket's tredelte grundstruktur genfinder man i Händels operaer. Den følger kirkeåret med del 1 om profeti, bebudelse og fødsel, del 2 om lidelse, død og opstandelse og del 3 om sejren over døden for alle mennesker.

Messias i København

Allerede i 1784 begyndte bølgen af Messias-opførelser at brede sig over Europa, og København var tidligt med på trenden. Det harmoniske Selskab var blevet stiftet i 1778 var og et af tidens førende musikalske selskaber for det fremvoksende borgerskab. "Harmoniens" opførelse af Messias på tysk og sunget af skuespillere blev dog en eklatant fiasko. Ud over manglen på sangere er dårlig timing formodentlig en del af årsagen. Kontraster og koloraturer var på den tid gået af mode til fordel for musikalsk enkelhed. Fx havde J.A.P. Schulz (1747-1800) der selv var aktiv i selskabet, blot to år forinden udgivet sine *Lieder im Volkston*, der via Thomas Laub (1852-1927) og Carl Nielsen (1865-1931) kom til at få så stor betydning for kirke- og højskolesangen i det 20. århundrede.

Under ledelse af Niels W. Gade (1817-1890) satte Musikforeningen i København (oprettet i 1836) atter Messias på programmet i 1852. Et beskedent udvalg af værket blev opført i Casino-teatret, tilsyneladende uden større virkning. Tiden var endnu ikke moden til Händels spændstige og fyrgige musik. Henrik Rung (1807-1871) havde i 1851 stiftet Cæciliaforeningen med det formål at dyrke og udbrede kendskabet til

den tidlige vokalpolyfoni, men da sønnen Frederik Rung (1854-1914) efter farens død overtog ledelsen af foreningen, øgedes interessen for 1700-tallets musik. På sin første koncert med koret i 1877 opførte han store dele af Messias efter Mozarts fyldige- re instrumenterede version og på tysk.

De sidste tre år af Cæciliaforeningens liv, 1931-1934, stod Mogens Wøldike for ledelsen. Han blev dermed broen mellem det 19. og det 20. århundredes arbejde med at genoplive det vi i dag under ét betegner som "den tidlige musik." Wøldike var Thomas Laubs dedikerede arvtager og fik som kirkemusiker og kordirigent, ikke mindst som grundlægger af Københavns Drengekor, stor betydning for dansk musikliv i det 20. århundrede. I 1954, otte år efter Akademisk Kors første Messias i Vor Frue Kirke, opførte Københavns Drengekor under Wøldikes ledelse hele værket på originalsproget i Odd Fellow-palæet. Set i det store perspektiv, blev denne opførelse således et led i Laub-skolens arbejde med at finde frem til et autentisk kirkeligt udtryk i kirkemusikken ud fra idealer der præger dansk kirkemusik den dag i dag – også i Vor Frue Kirke.

Vor Frues Messias anno 2023

I det 19. og 20. århundrede blev Messias opført i brede formater med mange medvirkende, kulminerende med et kor på over 2000 sangere i London i 1857. I dag har interessen for den tidlige musik ført til en anden og historisk inspireret opførelsespraksis med slankhed og transparens som ideal. Når Mark Baumann og Vor Frues Kantori 19. og 20. december opfører Messias, bliver det i en slank og elegant version. Ensemblet består af 16 sangere, fire på hver stemme, og et orkester med blot seks violiner, to bratscher, continuo-gruppe (cembalo, continuo-orgel, cello og kontrabas), pauker og to trompeter. Alle solo-rier synges på skift af sangere

fra kantoret. Baumann har også valgt en særlig opstilling: I stedet for at placere sangere og musikere i koret på afstand af publikum, står de under prædikestolen, midt i kirken, og med publikum rundt om sig.

Mark Baumann fortæller i en samtale om Messias, at den gennemsigtige barokke opførelsespraksis gør det nemmere for publikum at høre hvad der sker i tekst og musik og dermed at blive ét med værket. At synge på engelsk indgår i denne praksis, fordi sprogets klange og lyde er en del af musikken. Prædikestolen er det sted i kirkerummet hvor fortællingen og forkyndelsen sker, og ved at lade publikum sidde i halvcirkel rundt om sangere og musikere opnås en tættere kontakt end ellers. Desuden er der bag prædikestolen en væg der reflekterer lyden, også noget der forbedrer publikums forhold som lyttere. Endelig bruges en kammertone der er ca. ½ tone lavere end den moderne kammertone, hvilket ikke blot bidrager til en blødere og varmere klang, men igen befordrer forståelsen af teksten og af musikkens væv.

Baumann lægger vægt på kantoriets høje kunstneriske niveau. Når kantoriets sangere også varetager solo-rierne, skaber det en smuk farverigdom, fordi sangernes stemmer klinger forskelligt. Samtidig er det vigtigt at have dygtige sange til kortsatserne, der faktisk er lige så svære som arierne.

Tænker vi tilbage på fx Claudio Monteverdis (1567-1643) eller Heinrich Schütz' tid (1585-1672), siger Baumann, så ved vi at det den gang var de bedste musikere der spillede og sang til Guds ære. Det er det ideal jeg har: at finde de bedst egnede sangere til den her opgave, som kan præstere på højeste kunstneriske niveau og give deres musik til kirken og til forkyndelsen. Det er ikke "bare kirkemusik" – vi skal investere det bedste vi har.

Vor Frue Kantori opfører Händels Messias tirsdag 19. og onsdag 20. december kl. 19.30. Se side 15

LITURGI OG MUSIK

Af Mads og Julie Damlund, organist og præst

Gudstjenestens rum er forunderligt. Det er et offentligt sted, hvor der foregår det dybeste og mest intime. Det er et rum, hvor enhver, der træder ind, helst skal føle sig genkendt og velkommen, samtidig med at ingen beder om dit navn eller spørger dig hvorfor netop du er netop dér. Det er et rum, der åbner mod evigheden samtidig med at det, der sker, er så flygtigt som en stemning eller en tanke, der endnu ikke er formuleret i ord.

Det samme kan man sige om musik. Musik er på én gang noget, der forgår udenfor den enkelte, ganske uafhængigt af hvem, der lytter, og noget, der kan ramme dybt i

sjælen. Den levende musik følger fysikkens love, sammensat som den er af svingninger og talforhold afstemt i tid. Samtidig er musikken flygtig. Ingen optagelse kan fastholde de følelser, tanker og stemninger, som musikken fremkaldte i øjeblikket.

Når musikken føjes sammen med ord i salmesangen, er alle inviteret til at gøre det samme, samtidig og i takt – men oplevelsen tilhører den enkelte. Alle, der synger, tager ord skrevet af nulevende eller for længst afdøde digtere i munden, men ordenes liv i den, der synger, er forskelligt fra menneske til menneske.

Gudstjenestens talte sprog skal man

være fortrolig med for at forstå, hvad der bliver sagt og føle sig tiltalt og omfattet af ordene. Musikken har sit eget sprog, som opleves umiddelbart. Den, der gerne vil lytte med sin forstand, vil måske sige at der findes musik som lukker sig om sig selv eller opleves som "svær". Men den umiddelbare oplevelse fortæller som regel noget andet.

Derfor er musik og gudstjeneste så tæt forbundne. Begge lever de af en dyb sammenhæng mellem det evige og det flygtige; mellem det som er uden for os og det, som findes i vores inderste; mellem det fælles og det intime.

Når livet begynder, synger vi instinktivt for det nyfødte, sprogløse barn, og når den aldrende hjernes hukommelse svigter, er minder om musik og sang noget af det, der står stærkest tilbage.

Hvis man på en given søndag spurgte kirkegængerne hvad gudstjenesten er for dem, ville man med al sandsynlighed få lige så mange svar, som der er kirkegængere. Luthers korte svar på netop dét spørgsmål lyder, at en gudstjeneste er en samtale, som udgøres af Guds tiltale og menighedens svar i bøn og lovsang.

En gennemgang af den gældende ordning for søndagens gudstjeneste, højmessens, viser at mange dele kan enten siges eller synges. I Københavns Domkirke holdes traditionen for messesang i hævd, mens det i mange menigheder er skik og brug at præsten taler og menigheden svarer syngende. I andre kristne kirker er det almindeligt at også menighedens "Amen!" siges frem for at synges. Trosbekendelsen synges som regel, men ordningen giver mulighed for at den kan siges af præsten eller af præst og menighed i fællesskab. Kun Gloria, lovsangen, synges altid. Her gives ingen undtagelse, hvilket jo også ligger i betegnelsen lovsang.

Ordet lovsang kræver måske lidt nærmere udfoldelse. Det er et indforstået ord, hvis klang kan være farvet af den enkelte kirkegængers baggrund og tilbagelagte erfaringer med kirke og gudstjeneste.

Lovsangen er den sang, der begynder når det talte ord ikke længere slår til. Derfor lader Lukasfortælleren Maria bryde ud i sang, da hun møder Elisabeth og får bekræftet at hun virkelig skal være mor til Guds søn. Zakarias synger, da Johannes døber er født og han får talens brug tilbage. Senere synger englens for hyrderne på marken og Simeon synger, da han får lov at se den nyfødte Jesus på ottendedagen i templet. Fælles for alle disse situationer er, at almindelig tale ikke slår til. Kun sangen og poesien kan udtrykke følelserne og øjeblikket.

Derfor kan gudstjenesten ikke blive til lovsang uden musik. Musikken løfter

gudstjenesten ud af det dagligdags. Musikken giver plads til himmelen over os og de dybe følelser i os. En plads som er helt særlig for hver og én af os, samtidig med at der er rum for alle gudstjenestens deltagere på den plads.

Musikken glider gennem forstandens og sprogets filter. Når livet begynder, synger vi instinktivt for det nyfødte, sprogløse barn, og når den aldrende hjernes hukommelse svigter, er minder om musik og sang noget af det, der står stærkest tilbage. Ofte er det svært at sætte ord på, hvad musikken egentlig gør ved os, selvom vi ikke er i tvivl om, at vi mærker det. På samme måde opleves en gudstjeneste som andet og mere, end summen af de ord man hører.

Synger i kor,

Lad os med idræt og ord,

Tak ham af hjertet frembære.

DDS 2, *Lover den Herre*

Musik knytter os sammen i et fællesskab, hvor vi alle forenes i den samme rytme og samme sanseoplevelse. En verden helt uden musik og lyd, er en ensom verden. Musikforskere mener, at musikken har været essentiel i vores overlevelse, som en grundlæggende forudsætning for samarbejde og sameksistens, og arkæologer har fundet fløjter, der er mange tusind år gamle. Alligevel er det svært at komme med en stærk, rationel forklaring på, at vi mennesker tilsyneladende altid har haft en grundlæggende trang til musik. På samme måde, som at religiøse oplevelser ofte beskrives som primitive, førvidenskabelige tanker, overtro der ikke giver rationel mening.

Musikkens evne til at sætte en stemning og påvirke menneskers sind, har ikke altid været betragtet som en positiv egenskab. Grænsen mellem det medrivende og det forførende kan være svær at få øje på. Det er et træk ved musikken som

ofte og gerne bruges til koncert, i teatret eller i balletten. Men i gudstjenestens sammenhæng kan det gå ud over den enkeltes frihed – og dermed ud over den evangeliske frihed.

Komponisten og organisten Thomas Laub (1852-1927), som virkede både ved Trinitatis kirke og ved Helligåndskirken, var stærkt kritisk over for den rent stemningsskabende musik. Han fik en enorm indflydelse på flere generationer af organister med sine høje krav til "den rene kirkemusik". Det skulle være musik uden "føleri", en musik, der altid stod i ordets tjeneste. Ud fra disse tanker skrev Laub sine smukke melodier som stadig synges, f.eks. til "Sov sødt barnlille" og "Morgenstund har guld i mund". Det var også på grund af den bevægelse Laub satte i gang, at melodien til "Nu falmer skoven", skrevet af J.H. Nebelong (1847-1931), i årtier var bandlyst fra de fleste danske kirkerum.

I dag håndhæves Laubs strenge krav til "rigtig" kirkemusik ikke længere. Både i Københavns Domkirke og i landets øvrige kirker mødes kirkegængerne af en mangfoldighed af forskelligartet musik. Den udvikling kan vi kun glæde os over. Tilbage står Laubs anliggende, nemlig at holde sig gudstjenestens særlige rum for øje. I en tid hvor mangfoldigheden inviteres ind i gudstjenestens rum, gælder det for musikere, præster og alle andre, der beskæftiger sig med gudstjenesten, om at holde fast i bevidstheden om gudstjenestens kerne. Så samtalen mellem Gud og menneske får de bedste vilkår – i toner, sang og ord.

Julie Damlund er præst i Lundehus kirke og Taksigelseskirken og uddannet organist.

Mads Damlund er organist i Brønshøj kirke samt pianist.

TIDENS RELIGIØSE TONE

Af Marianne Søgaard Andersen, Cand.theol.

Det er muligvis en arbejdsskade, jeg har fået af at være højskolelærer, og den hænger højst sandsynligt sammen med mit ønske om at møde unge i et kreativt felt mellem musik, eksistensfilosofi og teologi. Sagen er, at jeg har fået en skærpet høresans overfor sange fra samtidens populærkultur, der udtrykker noget om tro, håb, kærlighed, tvivl, afmagt, tilgivelse, synd og nåde. Flere af disse sange har fundet vej til Højskolesangbogens 19. udgave, der udkom i 2020. Sangbogen, som har fået stor folkelig opbakning og mediebevågenhed, præsenterer ligesom sine forgængere sange og salmer side om side. Men Højskolesangbogens 19. udgave viser også en ny tendens inden for religiøs sang med sit optag af en række titler skrevet af markante stemmer fra populærkulturen: nemlig popsange med religiøst fortolkningspotentiale. Det er titler som *At dø er at rejse* (tekst af Simon Kvamm), *Åbent hjerte* (tekst af Sys Bjerre & Christian Connie) og *Hold håbet op* (tekst af Dy Plambeck). Titlerne har det tilfælles, at de benytter et diffust, åbent og inkluderende sprog, hvor der trækkes på en kristen livsforståelse med formuleringer hentet i kirkeligt sprogbrug. Teksterne går udenom dogmatiske formler som Fader, Søn og Helligånd samt lutherske

formler som kald og stand, synder og retfærdiggjort. I stedet trækkes der sprogligt på resurser, som kan tolkes flerstemmigt inden for den kristne tradition i bred forstand med træk fra for eksempel eksistensteologi og luthersk teologi. Det melodiske sprog og de musikalske virkemidler i arrangementerne kategoriserer titlerne indenfor samtidens populærmusik med strømninger fra rock, pop, ny nordisk og keltisk folkemusik.

De popsange fra Højskolesangbogen, jeg har fået øre for, og som jeg mener har et religiøst fortolkningspotentiale, tager udgangspunkt i det human-etiske og eksistentielle. Håb, tid overfor evighed, vandrings, fællesskab, tro og tillid er nogle af de temaer, der berøres. De omtalte titler er ikke at forveksle med gospel eller lovsang, som vi kender det fra mere karismatiske kirker. De er derimod skrevet af autorer, der normalt kommunikerer deres musik i traditionelt sekulære rum som for eksempel en festivalplads. Hør blot hvordan Simon Kvamm åbner omkvædet i *At dø er at rejse* (2019):

Men jeg håber at dø er at rejse, åh-uh

Det lyriske jeg i teksten håber på intet mindre end døden som en rejse. Udsagnet kan tolkes religiøst-kristent med tanken om, at døden ikke er noget endeligt. Døden er ikke en afslutning men derimod en ny begyndelse på et efterliv (i Paradis?). Citatet "At dø er at rejse" er en omskrivning af H.C. Andersens berømte citat "at rejse er at leve" fra *Mit livs eventyr* udgivet i 1855. Ved at erstatte liv med død kan det læses som en ophævelse af forskellen mellem liv og død. Som når ældre mennesker i dag kan finde på at sige, at "døden er en del af livet", annulleres modsætningen og erstattes af et lighedstegn. Dette tema kender vi fra påskeberetningen, hvor Kristus gør død til liv for vores synders skyld, og dermed skaber det kors for tanken, som står så centralt i den kristne fortælling. Kvamm fortsætter omkvædet med en trobekendelse:

og jeg tror på at toner de kan svejse, åh-uh

Indholdet af det lyriske jeg's credo er, at toner kan svejse. Svejse er et stærkt visuelt billede hentet fra smedjen, hvor ild, glødende jern og gnister er en del af processen, når smeden svejser to adskilte stykker jern sammen til ét. Man kunne læse udsagnet som en tro på, at musik og måske

helt konkret den fællessangspraksis, der udøves i den syngende stund kan "svejses" mennesker sammen – om det så er ved morgensamlingen på en højskole med trætte elever, i forsamlingshuset i Vestjylland en torsdag aften eller på festivalpladsen en lørdag nat, hvor tusindvis af mennesker istemmer omkvædet. Måske kan vi forstå det som et billede på det, der sker med mange af os, når vi deltager i et musikalsk fællesskab: det slår gnister, og der opstår varme mellem os. Interessant er det, at Kvamms trosbekendelse angår erfaringer fra det jordiske liv. Skal det læses sådan, at indholdet af denne tro er en erstatning for det transcendent, eller kan et jordisk fællesskab – i musikken eksempelvis – give en transcendens-erfaring og på den måde sætte os i kontakt med det guddommelige? Kvamms tekst kan for mig at se læses på flere måder. Der er rum for fortolkning til den syngende. Ingen behøver at skrive under på et medlemskab af folkekirken for at istemme disse sætninger i fællessangen. Til gengæld kan man risikere på en festivalplads at synge sætninger om håb og tro, som muligvis bliver ved med at resonere i krop og sind, også når tømmermændene har lagt sig.

Jeg er fuldt bevidst om, at jeg foretager en bestemt læsning af popsangene fra Højskolesangbogen ved at lægge vægt på deres religiøse fortolkningspotentiale. Med andre ord: det er ikke alle, der ser, hvad jeg ser i titlerne. Nogle vil læse dem helt anderledes og finde andre stier i teksten forstået som en skov med både anlagte stier, hvor andre har gået før samt de stier, man som empirisk læser selv kan vælge at træde. Dertil kommer en pointe om, at det muligvis er de færreste, der bruger kræfter på at tolke sangtekster imens de synger med på en sang. At musik siden vinder over tekstsiden, hvad angår den umiddelbare appelform, er én af kongstankerne i nyere forskning om fællessangskulturen i det 21. århundrede, hvor blandt andre ritualforsker Katrine Frøkjær Baunvig konkluderer, at det nærmere handler om sanghandlingens ritualiserende funktion til opbyggelse af kollektivt immunforsvar end om at konsolidere et fælles ideologisk, konfessionelt eller

rituelt grundlag. Med begrebet om den melocentriske vending argumenterer sangforsker Lea Wierød Borčak for, at den budskabsbårne fællessangsopfattelse er i opbrud i samtidens fællessangskultur, og at fokus i popmusikken siden 60'erne har rykket sig fra tekst til melodi. Melodierne er ifølge Wierød Borčak det vigtigste i en god fællessang. Det store fokus på musikken og selve deltagelsen i sanghandlingen ser ud til at have en inkluderende effekt i forhold til deltagelse i fællessang. For når sangene kategoriseres og alment accepteres som ideologisk og religiøst uforpligtende, og når diskursen om fællessangen nærmere handler om at udbrede de afledte effekter af sang såsom velvære, samhørighed og sundhed, bliver fællessangen i samtiden stemplet som "ufarlig", også selvom den involverer deltagerne med krop, stemme og intellekt.

At sangtekster kan rumme et religiøst fortolkningspotentiale, som er mere eller mindre eksplicit, er ikke en nyt og banebrydende ting. Sangbogsudvalget bag 19. udgave af Højskolesangbogen kalder det for "det grundtvigske princip" og ser de sømløse overgange mellem sang og salme som et særtræk ved Grundtvigs poetiske stil, som har domineret Højskolesangbogen siden, den udkom. Tænk for eksempel på "Nu falmer skoven trindt om land". Er det en efterårssang eller en opstandelsessalme? I Højskolesangbogens 19. udgave står den under afsnittet "Sent efterår" og ikke under afsnittet "Tro". Det til trods for linjer som:

*Og når engang på Herrens bud
vort timeglas udrinder,
en evig sommer hos vor Gud
i Paradis vi finder.*

*Hans Ånd som alting kan og ved,
i disse korte dage
med tro og håb og kærlighed
til himlen os ledsage!*

Selvom der er langt fra Grundtvigs opstandelsesteologi, som den udfoldes eksplicit og poetisk i de sidste vers af "Nu falmer skoven trindt om land" til Kvamms løsevne sentenser om tro og håb i "At dø er at rejse",

så går der alligevel en lige linje fra Grundtvig til Kvamm. Næmlig at tage udgangspunkt i det levede, sansede, erfarede liv for først senere i teksten at introducere den kristne livstydning som en mulighed. Med Kvamm og de andre autorers nye sangtekster i Højskolesangbogen, som promoverer en åben, undersøgende og fortolkende kristendom i populærmusikalsk klæde- dragt, skabes der en ny platform for folkelig religiøsitet, hvor teksterne bliver empiriske udtryk for (autorernes) troserfaringer fra det hverdagsnære uden om faste teologiske tankemønstre. Og hvorfor er det sidste vigtigt? Fordi, vi nu og til enhver tid har brug for, at der bliver rørt i det stille vand, der kan opstå i kirkens traditionsbundne sprog. Til at røre i vandet har vi både brug for kirkens professionelle fortolkere – præsterne – og deres teologisk autoritative sprog samt menigheden, folkets, empiriske sprog. Begge dele er en vigtig del af gudstjenestens kommunikation. Ja, det er at tage gudstjenestens kommunikationssituation alvorligt, at der både er tiltale og svar, og ikke nødvendigvis kun de menigheds svar, som teologer gennem tiden har styret og fastlagt. De nye popsange i Højskolesangbogen kan for mig at se være en vigtig resurse for kirkens professionelle i arbejdet med at forkynde tro, håb, kærlighed, tid, evighed, død og opstandelse. Sangene sikrer en flerstemmighed, en pluralitet, i de samtaler, som jo ikke kun behøver at foregå i gudstjenestens rum, men også i det (tros)-liv, der leves fra søndag til søndag. På en højskole er det helt oplagt at føre den slags samtaler, for her er vi hele tiden i gang med at undersøge, hvad et menneske er, og hvordan vi kan gøre hinanden og os selv klogere på det spørgsmål ved at synge og tale sammen.

At den religiøse tyding i flere af Højskolesangbogens titler er en mulighed og dermed også et muligt fravalg for alle, der deltager i fællessangen, ser jeg som en styrke. For netop sangenes åbne udtryk ser ud til at skabe mulighed for, at de kan vandre frit og ubesværet mellem sekulære og kirkelige sammenhænge og dermed skabe nye broer og forbindelser mellem folk og kirke.

DET SKER I VOR FRUE KIRKE

MORGENANDAGT

Kl. 8.05-08.25 alle hverdage og lørdage. Transmitteres på DR2, P2 og via dr.dk

DECEMBER

FREDAG 1. DECEMBER

Kl. 11 FREDAGSALTERGANG
v/ Steffen Ringgaard Andresen
Kl. 19-23 RO, RUM & ATMOSFÆRE

LØRDAG 2. DECEMBER

Kl. 10.30 DÅBSGUDSTJENESTE v/ Eva-maria Schwarz
Kl. 12 ORGELMATINE v/ Oddmund Opsjøn
Kl. 19 ADVENTSVESPER v/ Peter Skov-Jakobsen

SØNDAG 3. DECEMBER

1. søndag i advent
Kl. 10 HØJMESSE
v/ Steffen Ringgaard Andresen
Kl. 14 BØRNEGUDSTJENESTE
v/ Stine Munch
Kl. 17 GUDSTJENESTE
v/ Joahannes Gregers Jensen
Kl. 19-23 TAIZÉAFTEN
v/ Elisabeth Ørnsnes Gadegaard

ONSDAG 6. DECEMBER

Kl. 10 TRÆFFETID PÅ BISPETORVET
Kl. 17 LYSGUDSTJENESTE FOR VERDENS FLYGTNINGE
Kl. 17 JULEMIDDAG, Trinitatis Sognehus. (Udsolgt)

FREDAG 8. DECEMBER

Kl. 11 FREDAGSALTERGANG
v/ Stine Munch
Kl. 19-23 RO, RUM & ATMOSFÆRE

LØRDAG 9. DECEMBER

Kl. 12 ORGELMATINE v/ Hanne Kuhlmann

SØNDAG 10. DECEMBER

2. søndag i advent
Kl. 10 HØJMESSE
v/ Stine Munch
Kl. 17 GUDSTJENESTE
v/ Steffen Ringgaard Andresen
Kl. 19-23 STRESS A' GUIDET MEDITATION

ONSDAG 13. DECEMBER

Kl. 10 TRÆFFETID PÅ BISPETORVET
Kl. 16.30 MUSIKGUDSTJENESTE MED LUCIAOPTOG v/ Eva-Maria Schwarz
Kl. 17 JULEMIDDAG, Trinitatis Sognehus. (Udsolgt)

TORSdag 14. DECEMBER

Kl. 17 JULEMIDDAG, Trinitatis Sognehus. (Udsolgt)
Kl. 20 ORD & BRØD - NADVERANDAGT

FREDAG 15. DECEMBER

Kl. 11 FREDAGSALTERGANG
v/ Eva-Maria Schwarz
Kl. 17 JULEORATORIUM v/ Copenhagen Phil & Københavns Drengekor

LØRDAG 16. DECEMBER

Kl. 12 ORGELMATINE v/ Mads Damlund
Kl. 16 JULEORATORIUM v/ Copenhagen Phil & Københavns Drengekor

SØNDAG 17. DECEMBER

3. søndag i advent
Kl. 10 HØJMESSE
v/ Johannes Gregers Jensen
Kl. 14 JULEKONCERT v/ Ensemble Hovaldt
Kl. 17 GUDSTJENESTE
v/ Peter Skov-Jakobsen
Kl. 19-22 TAIZÉAFTEN
v/ Elisabeth Ørnsnes Gadegaard

TIRSDAG 19. DECEMBER

Kl. 19.30 MESSIAS KONCERT
v/ Vor Frue Kantori

ONSDAG 20. DECEMBER

Kl. 10 TRÆFFETID PÅ BISPETORVET
Kl. 19.30 MESSIAS KONCERT
v/ Vor Frue Kantori

TORSdag 21. DECEMBER

Kl. 20 ORD & BRØD - NADVERANDAGT
Kl. 22 BØN FOR NATTEN

FREDAG 22. DECEMBER

Kl. 11 FREDAGSALTERGANG
v/ Steffen Ringgaard Andresen
Kl. 19-23 RO, RUM & ATMOSFÆRE

LØRDAG 23. DECEMBER

Kl. 12 ORGELMATINE v/ Kammerkoret Hymnia

SØNDAG 24. DECEMBER

Juleaftensdag & 4. søndag i advent
Kl. 10 HØJMESSE v/ Eva-Maria Schwarz
Kl. 14.30 JULEVESPER
v/ Peter Skov-Jakobsen
Kl. 16.30 GUDSTJENESTE MED HARTMANN'S LITURGI v/ Stine Munch
Kl. 23.30 MIDNATSGUDSTJENESTE v/ Steffen Ringgaard Andresen

MANDAG 25. DECEMBER

Juledag
Kl. 10 HØJMESSE v/ Johannes Gregers Jensen
Kl. 17 GUDSTJENESTE v/ Steffen Ringgaard Andresen

TIRSDAG 26. DECEMBER

2. Juledag
Kl. 10 HØJMESSE v/ Stine Munch
Kl. 11.30 JULEFROKOST FOR MENIGHEDEN. Tilmelding via www.domkirken.dk
Kl. 17 GUDSTJENESTE v/ Eva-Maria Schwarz

TORSdag 28. DECEMBER

Kl. 20 ORD & BRØD - NADVERANDAGT
Kl. 22 BØN FOR NATTEN

FREDAG 29. DECEMBER

Kl. 11 FREDAGSALTERGANG
v/ Stine Munch
Kl. 19-23 RO, RUM & ATMOSFÆRE
Kl. 22.30 BØN FOR NATTEN

LØRDAG 30. DECEMBER

Kl. 12 ORGELMATINE v/ Hanne Kuhlmann

SØNDAG 31. DECEMBER

Julesøndag
Kl. 10 HØJMESSE v/ Steffen Ringgaard Andresen
Kl. 23.30 MIDNATSGUDSTJENESTE v/ Johannes Gregers Jensen

MANDAG 1. JANUAR

Nytårsdag
Kl. 10 HØJMESSE
v/ Stine Munch
Kl. 17 GUDSTJENESTE
v/ Steffen Ringgaard Andresen

ONSDAG 3. JANUAR

Kl. 10 TRÆFFETID PÅ BISPETORVET
Kl. 19.30 MUSIKANDAGT

FREDAG 5. JANUAR

Kl. 11 FREDAGSALTERGANG
v/ Steffen Ringgaard Andresen

LØRDAG 6. JANUAR

Kl. 10.30 DÅBSGUDSTJENESTE v/ Stine Munch

SØNDAG 7. JANUAR

1. søndag e. helligtrekonger
Kl. 10 HØJMESSE

TORSdag 11. JANUAR

Kl. 14.30 DE HEMMELIGE EVANGELIER, Trinitatis Sognehus
Kl. 20 ORD & BRØD - NADVERANDAGT
Kl. 22 BØN FOR NATTEN

FREDAG 12. JANUAR

Kl. 11 FREDAGSALTERGANG
(v/ Stine Munch)

ONSDAG 17. JANUAR

Kl. 10 TRÆFFETID PÅ BISPETORVET

TORSdag 18. JANUAR

Kl. 20 ORD & BRØD - NADVERANDAGT
Kl. 22 BØN FOR NATTEN

FREDAG 19. JANUAR

Kl. 11 FREDAGSALTERGANG

ONSDAG 24. JANUAR

Kl. 10 TRÆFFETID PÅ BISPETORVET

TORSdag 25. JANUAR

Kl. 14.30 SANGEFTERMIDDAG v/ Mogens Halten
Trinitatis Kirke
Kl. 20 ORD & BRØD - NADVERANDAGT
Kl. 22 BØN FOR NATTEN

SØNDAG 28. JANUAR

Septuagesima
Kl. 10 HØJMESSE
v/ Johannes Gregers Jensen
Kl. 14 FAURÉ REQUIEM MED DR VOKALENSEMBLE, Enté
Kl. 17 GUDSTJENESTE
v/ Steffen Ringgaard Andresen
Kl. 19-23 CHILLOUT NIGHT
Kl. 22 BØN FOR NATTEN

J

A N U A R

Kl. 10.30 MUSIKANDAGT
FOR DE MINDSTE v/
Stine Munch
Kl. 11 BARSELSCAFÉ MED
SUNDHEDSPLEJERSKE.
Domkirkens hus

TORS DAG 4. JANUAR
Kl. 20 TAIZE WORKSHOP v/
Elisabeth Ørsnes Gadegaard
Kl. 20 ORD & BRØD -
NADVERANDAGT
Kl. 22 BØN FOR NATTEN

Kl. 10 HØJMESSE
v/ Stine Munch
Kl. 17 GUDSTJENESTE
v/ Eva-Maria Schwarz
Kl. 19 MEDITATIV TAIZE-
SANGAFTEN v/ Elisabeth
Ørsnes Gadegaard

TIRSDAG 9. JANUAR
Kl. 11 UDFLUGT TIL MUSEET
ENIGMA. Tilmelding

ONSDAG 10. JANUAR
Kl. 10 TRÆFFETID PÅ
BISPETORVET

SØNDAG 14. JANUAR
2. søndag e. helligtrekonger
Kl. 10 HØJMESSE
v/Johannes Gregers Jensen
Kl. 17 GUDSTJENESTE
v/ Peter Skov-Jakobsen
Kl. 19-23 STRESS-A' AFTEN -
GUIDET MEDITATION
Kl. 22 BØN FOR NATTEN

Kl. 11 FREDAGSALTERGANG
v/ Stine Munch
SØNDAG 21. JANUAR
Sidste søndag e. helligtrekonger
Kl. 10 HØJMESSE
v/ Stine Munch
Kl. 17 GUDSTJENESTE
v/ Johannes Gregers Jensen

FREDAG 26. JANUAR
Kl. 11 FREDAGSALTERGANG
v/ Stine Munch

TIRSDAG 30. JANUAR
Kl. 17 SORGMESSE
v/ Maria Fihl

ONSDAG 31. JANUAR
Kl. 10 TRÆFFETID PÅ
BISPETORVET

F E B R U A R

TORS DAG 1. FEBRUAR
Kl. 20 ORD & BRØD -
NADVERANDAGT
v/ Signe Malene Berg
Kl. 22 BØN FOR NATTEN

FREDAG 2. FEBRUAR
Kl. 11 FREDAGSALTERGANG

LØRDAG 3. FEBRUAR
Kl. 10.30 DÅBSGUDSTJE-
NESTE v/ Steffen Ringgaard
Andresen
Kl. 12 ORGELMATINÉ
v/ Angela Wertenbach

SØNDAG 4. FEBRUAR
Seksagesima
Kl. 10 HØJMESSE
v/ Joahnes Gregers Jensen
Kl. 17 GUDSTJENESTE
v/ Eva-Maria Schwarz
Kl. 19-22 TAIZÉAFTEN v/
Elisabeth Ørsnes Gadegaard
Kl. 22 BØN FOR NATTEN

TIRSDAG 6. FEBRUAR
Kl. 11 UDFLUGT TIL SAM-
LINGSPUNKETET. Tilmelding

ONSDAG 7. FEBRUAR
Kl. 10 TRÆFFETID PÅ
BISPETORVET
Kl. 10.30 MUSIKANDAGTER
FOR DE MINDSTE v/
Stine Munch
Kl. 10.30 BARSELSCAFÉ MED
SUNDHEDSPLEJERSKE.
Domkirkens hus
Kl. 19 KONCERT MED DR
VOKALENSEMBLE. Entré

TORS DAG 8. FEBRUAR
Kl. 14.30 DE HEMMELIGE
EVANGELIER.
Trinitatis Sognehus
Kl. 20 ORD & BRØD -
NADVERANDAGT
v/ Signe Malene Berg
Kl. 22 BØN FOR NATTEN

FREDAG 9. FEBRUAR
Kl. 11 FREDAGSALTERGANG
Kl. 11.45 FREDAGSFROKOST.
20 kr

LØRDAG 10. FEBRUAR
Kl. 12 ORGELMATINÉ
v/ Birgitte Ebert

SØNDAG 11. FEBRUAR
Fastelavn
Kl. 10 HØJMESSE
v/ Steffen Ringgaard Andresen
Kl. 14 FASTELAVNSGUDSTJE-
NESTE
v/ Steffen Ringgaard Andresen
Kl. 17 GUDSTJENESTE
v/ Johannes Gregers Jensen
Kl. 20 & 21 STRESS-A' -
GUIDET MEDITATION
Kl. 22 BØN FOR NATTEN

ONSDAG 14. FEBRUAR
Kl. 10 TRÆFFETID PÅ
BISPETORVET

TORS DAG 15. FEBRUAR
Kl. 20 ORD & BRØD -
NADVERANDAGT
Kl. 22 BØN FOR NATTEN

FREDAG 16. FEBRUAR
Kl. 11 FREDAGSALTERGANG
v/ Stine Munch

LØRDAG 17. FEBRUAR
Kl. 12 ORGELMATINÉ
v/ Kristoffer Thams

SØNDAG 18. FEBRUAR
1. søndag i fasten
Kl. 10 HØJMESSE
v/ Stine Munch
Kl. 17 GUDSTJENESTE
v/ Charlotte Ekstrand

ONSDAG 21. FEBRUAR
Kl. 10 TRÆFFETID PÅ
BISPETORVET

TORS DAG 22. FEBRUAR
Kl. 14.30 SANGEFTERMID-
DAG v/ Inge Marstal. Trinitatis
Kirke
Kl. 20 ORD & BRØD -
NADVERANDAGT
v/ Signe Malene Berg
Kl. 22.30 BØN FOR NATTEN

FREDAG 23. FEBRUAR
Kl. 11 FREDAGSALTERGANG
v/Eva-Maria Schwarz
Kl. 11.45 FREDAGSFROKOST.
20 kr

LØRDAG 24. FEBRUAR
Kl. 12 ORGELMATINÉ
v/ Mark Baumann
Kl. 15-18 DROP IN DÅB

SØNDAG 25. FEBRUAR
2. søndag i fasten
Kl. 10 HØJMESSE
v/ Johannes Gregers Jensen
Kl. 17.00 GUDSTJENESTE
v/ Peter Skov-Jakobsen
Kl. 19-23 CHILLOUT NIGHT
Kl. 19.30, 20.30 & 21.30
GENDICTEDE
BIBELFORTÆLLINGER
Kl. 22 BØN FOR NATTEN

TIRSDAG 27. FEBRUAR
Kl. 17 SORGMESSE
v/ Eva-Maria Schwarz

ONSDAG 28. FEBRUAR
Kl. 10 TRÆFFETID PÅ
BISPETORVET

TORS DAG 29. FEBRUAR
Kl. 20 ORD & BRØD -
NADVERANDAGT
v/ Signe Malene Berg
Kl. 22 BØN FOR NATTEN

HARTMANNNS JULELITURGI

-LITURGISK NYTÆNKNING I VOR FRUE KIRKE

Af Peter Weincke, organist, mag.art.

Hartmanns juleliturgi blev introduceret juleaften 1853 i Vor Frue Kirke i København og er siden blevet udbredt mange steder i folkekirken. Dette må betragtes som en naturlig følge af, at Vor Frue Kirke i København siden *Kongeligt Missive af 13. januar 1568*, (jf. Danske Lov 2.4.4) har haft førsterang som liturgisk forbillede for den danske kirke. Derfor har der altid været stor opmærksomhed over for Vor Frue Kirkes forvaltning af den danske kirkes liturgi. Det var også blot en kodificering af usus, da komponisten og organist ved vor Frue kirke, professor I.P.E. Hartmann i 1881 fik udgivet sin samling med *Liturgisk Musik*, der indledtes med hans eget arrangement af den evangelisk-lutherske trossalme, *Vi tro, vi alle tro på Gud* (måske som et indlæg i tidens debat om Apostolikum i højmessen) og nu var udbygget med flere responsorier til den populære juleliturgi fra 1853, et Litani til langfredag og store bededag, festkollektler til påske og pinse, et par motetter til almindelige højmesser og konfirmation samt et par kompositioner over Davidssalmer.

Med den offentlige udgivelse i 1881 fik samlingen nu mulighed for at blive kendt i hele Danmark.

De fleste forbinder sikkert Hartmanns Juleliturgi (egentlig *Festcollektler og Chorsange som benyttes ved Gudstjenesten i Vor Frue Kirke*) med festlig højstemthed juleaften til festgudstjeneste med hele familien. Men også med en følelse af at være passiv lytter til en kirkemusikalsk dialog mellem præst og kirkekor. Mange kirker udleverer dog liturgiens tekst ved kirkedøren, så man kan følge med i dens forløb.

Hartmanns Juleliturgi skriver sig ind i dansk liturghistorie på et tidspunkt, hvor

der siden begyndelsen af 1800-tallet havde været talt og skrevet meget om liturgi, liturgisk sang og salmesang. Tiden var inde til at tænke nyt og tænke kritisk.¹

Forsiden til J.P.E. Hartmanns *Liturgisk Musik* udgivet i 1881

I 1853 blev Vor Frue Kirke omdrejningspunkt for udviklingen af en liturgisk gudstjeneste, først og fremmest takket være teologen, residerende kapellan Peter Conrad Rothe (1811-1902) og komponisten, professor og organist Johan Peter Emilius Hartmann (1805-1900). Begge blev ansat ved kirken i 1843, og den liturgiske gudstjeneste blev udformet som en særlig juleliturgi til juleaften i Vor Frue som forsøgsordning.

Forhandlingerne om den nye gudstjenesteform skete i *Kjøbenhavns Præstekonvent*, hvor Rothe havde lejlighed til med stor iver at agitere for sagen.²

Rothe virkede som meget engageret præst i Vor Frue og blev i 1865 udnævnt som stiftsprovst, et embede som han besad indtil 1892, hvor han trak sig tilbage og samtidig fik tildelt rang af biskop. Peter Conrad Rothe døde 1902.³

For Rothe var det magtpåliggende at gøre sine præstekolleger i konventet opmærksom på, at der kirkehistorisk faktisk var belæg for at markere Vigilien op til juledag. En tradition, som herhjemme kunne spores tilbage til Hans Thomisson, men som senere blev fraveget. Den liturgiske juleaftensgudstjeneste skulle efter rådgivning med Hartmann bestå af elementerne sang, bøn (kollekt) og læsninger fra Det Gamle og Nye Testamente. Menighedens salmesang skulle følge Berggreens koralbog.

Det er interessant – set i forhold til nutidens liturgiske debat – at Rothe bruger en *gammel* liturgisk tradition til at argumentere for indførelsen af en *ny* liturgisk gudstjenesteform. Men hvilke argumenter brugte Rothe så til at overbevise kolleger, biskop og ministerium om det rette i at lancere netop denne gudstjenestetype, den liturgiske gudstjeneste i Danmark?

Rothe, der selv førte referater af møderne i *Kjøbenhavns Præstekonvent*, indleder præsentationen af sin idé om en juleliturgi ved Vor Frue Kirke således:

I Mødet den 7de Novbr. 1853 gjorde Licentiat Rothe Forslag til at indføre, foreløbig som et Forsøg, en liturgisk Gudstjeneste Juleaften. Efter Discussion over Sagen i sig selv og over Formen for dens Udførelse

I 1853 blev Vor Frue Kirke omdrejningspunkt for udviklingen af en liturgisk gudstjeneste, først og fremmest takket være teologen, residerende kapellan Peter Conrad Rothe (1811-1902) og komponisten, professor og organist Johan Peter Emilius Hartmann

indsendtes følgende Andragende, som efter Biskop Mynsters anbefaling bifaldtes af Ministeriet under 15. Decbr. 1853.

Rothe argumenterer ud fra sin bekymring over, at danske hjem, der nu er pyntede med juletræer, har svært ved at fokusere på julens "christelige Element", fordi "den verdslige Side er traadt i Forgrunden."

J.P.E. Hartmann ved orglet i Vor Frue Kirke. Tegning af Frants Henningsen, udat.

I sin fremlæggelse af sagen plæderer han for, hvorledes kirken kan opfylde det

almindelige behov for en festlig indledning til julen med en liturgisk gudstjeneste, der ikke lægger vægt på prædiken men på den rette "stemning", der skal bruges til at etablere "den rette Form for Opbyggelsen".

Hartmanns "Festcollect" som den blev opført i Vor Frue Kirke 1853 omfatter angiveligt kun de første 3 sider af komponistens Juleliturgi bestående af vekselsange mellem præst og 4-stemmigt kor, komponeret 1847. Inger Sørensen har påvist, at GT- og NT-responsorierne først blev komponeret senere og derfor først publiceret i samlingen *Liturgisk Musik* af Forlaget Wilhem Hansen i 1881.⁴

På trods af denne oprindeligt inkomplette Juleliturgi er det dog muligt at sammenfatte indholdet af den nye liturgiske gudstjeneste, som den må have forløbet Juleaften 1853 i Vor Frue Kirke. Salmenumrene henviser til *Psalmebog udgivet af Roskilde-Præstekonvent 1852*:

Præstekonventets forslag blev underskrevet den 20. november 1853 og indsendt til ministeriet "gennem Biskop Mynster, hvorpaa Tilladelsen blev given, og den omhandlede Aftenandagt første Gang holdt i Frue Kirke næste Juleaften." Dvs. julen 1853.

Rothes og Hartmanns Juleliturgi udgør en liturgisk form, der kombinerer bøn, recitation, korets 4-stemmige responsorier, salmer og skriftlæsninger holdt i tidens romantiske, koncerterende stil.

1. Se Jørgen Kjærgaard og Peter Weincke: *Liturgi – Grundbog til folkekirkens gudstjenester og kirkehandling, I-III, Eksistensen 2022, bd. 1, side 255-269*
2. Se *Nyt Theologisk Tidsskrift Udgivet af Dr. C.E. Scharling og Dr. C.T. Engelstoft, Femte Bind, København 1854 "Kjøbenhavns geistlige Convents Forhandlinger. Meddelt af Pastor, Lic. Theol. C. Rothe", side 367-372*
3. Se Bjørn Kornerup (udg.): *Vor Frue Kirkes og Menigheds Historie, Et Tilbageblik paa 700 Aars Dansk Kirkehistorie, København 1929-50, side 357-361 og artiklen "C. Rothe" i https://biografiskeleksikon.lex.dk/C._Rothe*
4. Se Inger Sørensen: *J.P.E. Hartmann – Thematic Bibliographic Catalogue of His Works – HartW196, <https://www.kb.dk/dcm/hartw/navigation.xq>*

Liturgisk led	Rothes liturgiske led	Gudstjenestens indhold	Melodi
1. salme	"Indgangssalme"	Nr. 155 Glade Jul	Stille nat, hellige Nat
Kollekt	"Fest Collect"	"Hartmanns juleliturgi"	Liturgisk Musik, side 4-6
Koral	"Høitidschoral"	Af højheden oprunden er	Til egen melodi
Læsning	"Perikope af Gamle Testament"	Hartmanns GT responsorium "Opløfter Eders Hoveder, I Portel!..." blev senere komponeret.	Liturgisk Musik, side 7
Salmevers	"et enkelt Psalmevers"	Nr. 132 Op thi dagen nu frembryder	Til egen melodi
Læsning	"Perikope af Nye Testament"	Hartmanns NT responsorium "Hellig er Gud Fader, Hellig er Guds Søn, Hellig er Gud Helligaand..." blev senere komponeret.	Liturgisk Musik, side 8-9
2. salme	"En anden Julepsalme"	Nr. 138 Et barn er født	Til egen melodi
Velsignelse	"Herrens Velsignelse"	Velsignelsen	
3. salme	"Slutningspsalme"	Nr. 500 Dejlig er jorden	Til egen melodi

JULEDAGENE I VOR FRUE KIRKE

SØNDAG 24. DECEMBER

Juleaften

KL. 10: HØJMESSE MED
KØBENHAVNS DRENGEKOR
Eva-Maria Schwarz
KL. 14.30: JULEVESPER MED
KØBENHAVNS DRENGEKOR
Peter Skov-Jakobsen
KL. 16.30: JULEAFTENS-
GUDSTJENESTE (Hartmanns liturgi)
Stine Munch
KL. 23.30: JULENATS-
GUDSTJENESTE
Steffen Ringgaard Andresen

MANDAG 25. DECEMBER

Juledag

KL. 10: HØJMESSE
Johannes Gregers Jensen
KL. 17: GUDSTJENESTE
Steffen Ringgaard Andresen

TIRSDAG 26. DECEMBER

2. juledag

KL. 10: HØJMESSE
Stine Munch
KL. 11.30: JULEFROKOST
FOR MENIGHEDEN
Tilmelding via domkirken.dk
KL. 17: GUDSTJENESTE
Eva-Maria Schwarz

SØNDAG 31. DECEMBER

Nytårsaftensdag

KL. 10: HØJMESSE
Steffen Ringgaard Andresen
KL. 23.30: MIDNATS-
GUDSTJENESTE
Johannes Gregers Jensen

MANDAG 1. JANUAR

1. Nytårsdag

KL. 10: HØJMESSE
Stine Munch
KL. 17: GUDSTJENESTE
Steffen Ringgaard Andresen

Søndag 24. december kl. 16.30 er der juleaftensgudstjeneste med Hartmanns liturgi.

BØRNEGUDSTJENESTE OG JULEHYGGE

Søndag 3. december kl. 14-16

Børnegudstjeneste med sognepræst Stine Munch, der forklarer juleevangeliet i en børnevenlig form. Efter gudstjenesten er der juleklip og æbleskiver i Rotunden.

Onsdag 15. december er der luciaoptog og gudstjeneste i Vor Frue Kirke, der får besøg af børn fra Zahles Skoles 4. klasser. Arkivfoto: www.michaelhermansen.com

ADVENTSVESPER

Lørdag 2. december kl. 19

Adventsvesper med Københavns Drengekor. Carsten Seyer-Hansen er dirigent, domorganist Hanne Kuhlmann sidder ved orglet og biskop Peter Skov-Jakobsen er liturg.

LYSGUDSTJENESTE FOR VERDENS FLYGTNINGE

Onsdag 6. december kl. 17

Lysprocession med præster, flygtninge og asylansøgere. Sang med asykor og læsninger på flere sprog ved flygtninge og asylansøgere. Kaffe bagefter.

Medvirkende: Biskop Peter Skov-Jakobsen og sogne- og indvandrerpræst Niels Nymann Eriksen m.fl.

LUCIAOPTOG OG GUDSTJENESTE

Onsdag 15. december kl. 16.30

På Lucia dagen onsdag 15. december får vi besøg af børn fra Zahles Skoles 4. klasser, der med hvide kjoler og lys i håret vil oplyse det mørklagte kirkerum.

Vor Frue Kantori medvirker også, og sognepræst Eva-Maria Schwarz vil tale om Lucias betydning for os i dag.

JULEVESPER

Søndag 24. december kl. 14.50

Juleaften er der julevesper i Vor Frue Kirke med Københavns Drengekor. Carsten Seyer-Hansen er dirigent, Hanne Kuhlmann sidder ved orglet og biskop Peter Skov-Jakobsen er liturg.

MINDETRÆ

I adventstiden vælger minderne frem, og tankerne er hos dem, vi savner omkring julebordet. Mindetræet vil stå i kirken fra 1. søndag i advent til dagen før juleaften. Kom ind i kirken og skriv en hilsen til en du har kær, som nu er hos Gud, og hæng kortet på mindetræet.

JULEFROKOST FOR MENIGHEDEN

Tirsdag 26. december kl. 11.30

Tilmelding senest 20. december

Efter højmessen anden juledag er der julefrokost for menigheden i Rotunden. Vi skal spise dejlig julemad, synge julesange og tager lige en lille dans omkring juletræet. Vi afslutter med risalamande.

Det koster 80 kr. at deltage. Med i prisen er et glas vin. Tilmelding: www.domkirken.dk under aktuelt.

Kontakt Lotte Schriver på tlf. 61616226, hvis der opstår problemer med tilmelding.

JULEKONCERT MED ENSEMBLE HOVALDT

Søndag 17. december kl. 14. Entré

Julekoncert til fordel for Reden International og Reden København. Med overborgmester Sophie Hæstrup Andersen, koret Paradox og Ensemble Hovaldt.

Medvirkende: Ensemble Hovaldt, koret Paradox. Solister: Louise Fribo, Andrea Pellegrini, Ian Bousfield, Philip Cobb.

Billetter 150 kr via: www.billetto.dk

JULEORATORIUM COPENHAGEN PHIL & KØBENHAVNS DRENGEKOR

Fredag 15. december kl. 17 & lørdag 16 december kl. 16. Entré

I Juleoratoriet er det meget naturligt fortællingen om jesusbarnets fødsel og de kendte scener fra juleevangeliet, der er i centrum. Bach fortæller historien med en eminent sans for at udnytte hele spektret af medvirkende. Fra helt intime satser til det helt store udtræk med fuldt kor og orkester.

Medvirkende: Copenhagen Phil og Københavns Drengekor. Dirigent: Carsten Seyer-Hansen. Solister: Dana Marbach, sopran, Katija Dragojevic, mezzo, Emanuel Tomljenovic, tenor, Jóhann Kristinsson, bas. Varighed: Ca. 90 minutter uden pause. Billetter via: www.billetten.dk

HÄNDELS MESSIAS

Tirsdag 19. og onsdag 20. december kl. 19.30. Entré

Vor Frue Kantori opfører Händels berømte juleklassiker. Mange kender Vor Frue Kantori fra Morgenandagten på P2 og DR2, hvor koret optræder med 8 sangere. Til koncerterne med Händels Messias står kantoret med 16 sangere på scenen, både som korsangere og som solister. Mens juletræerne lyser kirken op, klinger Hallelujakoret og bringer os i julestemning.

Medvirkende: Vor Frue Kantori og Barokorkester. Koncertmester: Peter Spissky- Dirigent: Mark Baumann. Billetter via: www.billetten.dk og ved indgangen.

Koncerten er støttet af: Augustinus Fonden, Williamt Demant Fond, Knud Højgaards Fond og Aage og Johanne Louis-Hansens Fond. Foto: Julia Severinsen

Lørdage i december & februar kl. 12-12.30. Fri entré

Det kunstneriske program til vores musikalske matinéer er sammensat af domorganist Hanne Kuhlmann. Fri entré. Koncerterne varer ca ½ time.

Lørdag 2. december kl. 12 ODDMUND OPSJÖN

Organisten Oddmund Opsjön er nordmand, men har boet i Danmark og været organist i Stens Kirke i Helsingør i næsten 40 år. Ved matinéen i domkirken spiller han sonater af Jan Albert van Eyken og August Ritter.

Lørdag 9. december kl. 12 HANNE KUHLMANN

Domorganist Hanne Kuhlmann markerer for sidste gang i år den store tyske komponist Max Regers 150års jubilæum. Det sker ved opførelsen af den store koralfantasi 'Wachet auf, ruft uns die Stimme'. Foto: Emilia Therese

Lørdag 16. december kl. 12 MADS DAMLUND

Organisten Mads Damlund er til daglig ansat i Brønshøj Kirke. Han besøger domkirken, hvor han er solist ved matinéen og spiller julemusik af Otto Malling og Olivier Messiaen. Foto: Lisbeth Holten

MUSIKANDAGTER FOR DE MINDSTE - OG DERES NÆRMESTE

Første onsdag hver måned kl. 10.30. Efterfølgende barselscafé i Domkirkens Hus, Fiolstræde 4

Den første onsdag i måneden, kl. 10.30, er der musikandagter som musikpædagog Pernille Tjørnemark særligt har tilrettelagt for forældre og små børn. Organisten spiller klassisk musik og vi synger en salme; der læses fra Bibelen og reflekteres kort over læsningen.

Andagterne varer ca. 20-25 minutter og efterfølgende er der mulighed for at samles til barselscafé i Domkirkens Hus, hvor der tilbydes råd og vejledning af en pensioneret frivillig sundhedsplejerske; præsten vil også være til rådighed for en snak om stort og småt.

Første gang er onsdag d. 3. januar 2024 kl. 10.30

Lørdag 23. december kl. 12 KAMMERKORET HYMNIA

Kammerkoret HYMNIA synger julen ind i Vor Frue Kirke. Her bliver der mulighed for at tage en lille pause fra juletravlheden, hvor man kan sætte sig i domkirken og nyde Kammerkoret HYMNIA og dirigent Flemming Windekilde, der opfører en smuk buket af julekormusik under overskriften 'Den yndigste rose'.

Lørdag 30. december kl. 12 HANNE KUHLMANN

Domorganist Hanne Kuhlmann spiller festlig nytårsmusik på årets næstsidste dag, bl.a. et uddrag af Tchaikovskys Nøddeknækkersuite. Foto: Emilia Therese

Lørdag 3. februar kl. 12 ANGELA WERTENBACH

Angela Wertenbach er for nyligt blevet ansat som organist ved Helsingør Domkirke. Hun er solist ved matinéen i Københavns Domkirke, hvor hun spiller værker af August Ritter og Paul Hindemith.

Lørdag 10. februar kl. 12 BIRGITTE EBERT

Birgitte Ebert er domorganist i Ribe, og én af initiativtagerne og hovedkræfterne bag den meget anerkendte Rued Langgaard-festival i byen. Ved matinéen spiller hun værker af netop Langgaard samt det store orgelværk Weinen, Klagen, Sorgen, Zagen af Franz Liszt. Foto: Martin M. Rønne

Lørdag 17. februar kl. 12 KRISTOFFER THAMS

Den unge organist Kristoffer Thams har netop afsluttet sin uddannelse på konservatoriet i København. Han kan til daglig høres som 2. organist i Trinitatis Kirke, og han kan denne lørdag også høres her i domkirken, hvor han spiller et program med engelsk og svensk musik; Benjamin Britten, Herbert Howells og Oskar Lindberg.

Lørdag 24. februar kl. 12 MARK BAUMANN

Mark Baumann er organist i Vor Frue Kirke ved både morgenandagter og gudstjenester i løbet af ugen, og virker ydermere som underviser ved konservatoriet i Århus. Til denne matiné spiller Mark værker af Johann Sebastian Bach.

C.F. HANSEN - EN MESTER I RUM OG LYS

Udstilling om kirkens arkitekt C.F. Hansen kan ses til og med 19. december 2023, men forskningen om Hansens forhold til rum og lys kan stadig opleves, og den 3. december udkommer bogen med samme titel. Teksterne er let supplerede for at komme længere ind i en analyse og fortolkning af sammenhænge.

Til udstillingen skabte det kreative bureau MÅNND, en række 3D billeder af kirken, omgivelser og tårnudsigt men vigtigst af alt, så skabte de en idealmode af C.F. Hansens Vor Frue Kirke. De er specialiseret i bl.a. Augmented Reality (AR) og har skabt unikke 3D-oplevelser, så man ved at scanne en QR-kode kan 'komme ind i' Vor Frue og nyde rummet uden stole og bænkerækker og med skulpturerne i nicher, som det oprindeligt var tænkt. Koderne er tilgængelige i bogen, på kirkens hjemmeside og hvor du kan se et par smagsprøver. Scan med telefonen og bevæg den lidt rundt, eller stryg over skærmen med en finger og kom på en tur i Vor Frue Kirke anno 1818.

Bogen C.F. Hansen - en mester i Rum og Lys kan købes i Vor Frue Kirke, i turistboden og i forhallen. Den er på 80 sider, rigt illustreret, med engelsk og tysk resume og den koster 100 kr.

FREDAGSFROKOST

Fredag 9. & 23. februar

Efter fredagsandagten er der frokost i Rotunden. Måltidet koster 20 kroner. Her er et dejligt fællesskab og altid plads til flere.

Kontakt Lotte Schriver på lotte@domkirken.dk eller 61616226, hvis du har lyst til at hjælpe.

SANGFETERMIDDAGE I TRINITATIS KIRKE

Torsdage kl. 14.30-16.30, Trinitatis kirke. Fri entré

Vi mødes og synger i fællesskab. Dagens vært har valgt sangene og der følger ofte en god historie med.

Torsdag 25. januar kl. 14.30 v/ Mogens Halken

Mogens Halken er sanginspektør på Sankt Annæ Gymnasium i Valby. I kirkesammenhænge er Sankt Annæ godt kendt fordi drengene får en karriere som sangere i Københavns Drengekor og dermed kan opleves som kirkekor i Københavns Domkirke og pigerne synger i Helligåndskirken.

Mogens Halken vælger dagens sange og Søren Christian Vestergaard spiller orgel.

Torsdag 22. februar kl. 14.30 v/ Inge Marstal

Inge Marstal, der er professor eremitus i musikpædagogik og hørelære ved Det Kgl. Danske Musikkonservatorium, vælger dagens sange. Søren Christian Vestergaard spiller til.

Sangfetermiddagene er tilrettelagt i samarbejde med Trinitatis kirke. De foregår i Trinitatis Kirke og der er gratis adgang

KIRKEKAFFE

Hver søndag efter højmessens bliver der serveret en kop kaffe eller te i forhallen. Så er det muligt lige at vende et par ord med andre i menigheden eller med præsten.

Til hjælp for denne opgave søger vi kirkekaffeværter. Evt. interesserede skal møde klokken ni og brygge kaffe mv. Gå med til gudstjenesten/nadver, anrette kaffen og være med i fællesskabet. Ring til Lotte Schriver på 61616226 og hør nærmere.

SKÆRMKAFFE

Samvirkende Menighedsplejer har taget initiativ til 'skærmkaffe' - et digitalt fællesskab med nærvær og samvær i ens eget hjem. Man kan bruge sin egen PC/iPad eller langtidslåne en iPad af Samvirkende Menighedsplejer. Vi har allerede haft de første digi- tale møder på Zoom, men der er plads til flere i vores online-gruppe.

Har du lyst til at prøve 'skærmkaffe', så ring til Lotte Schriver på 61616226

TAIZESANG I DOMKIRKEN GENNEM 20 ÅR

Af Elisabeth Ørsnes Gadegaard, sanger i Vor Frue Kantori og cand.psych.

Den første Taizé-inspirerede andagt blev afholdt i Natkirken i Domkirken den 6. december 2003, og siden har der nu igennem 20 år været Taizéandagter hver måned i Natkirken.

I Den Danske Salmebog findes to Taizé-sange: "O Gud, hør min bøn" og "Syng lovsang, hele jorden" (nr. 419 og 420). Derudover har Kirkefondet udgivet to sanghæfter: "Sange og bønner fra Taizé" og "Syng lovsang hele jorden" med en række af de kendteste sange fra klosteret i Taizé.

Baggrunden for Taizé sangene

Taizé er et broderfællesskab i den franske by Taizé, og blev grundlagt af den schweizisk reformerte præst Broder Rogér, der kom til landsbyen i 1940. Han ønskede at danne et kommunitet, der skulle bygge på fred og forsoning mellem kristne kirkesamfund ved at skabe fællesskaber på tværs af gamle trosskel. Stedet blev hurtigt et refugium for forfulgte jøder. Efterhånden kom der flere brødre til, både protestanter, ortodokse og katolikker, og i dag er det et økumenisk broderfællesskab med brødre fra mere end 25 lande. Taizé blev hurtigt et valfartssted for især unge mennesker, der her kunne opleve et inkluderende fællesskab på tværs af kristne trosretninger. I begyndelsen blev der i kommunitetet sunget koraler, salmer og responsorier, men det blev for broder Rogér klart, at denne musik ekskluderede for mange fra at deltage, idet de ikke var fortrolige med denne musikform. Derfor begyndte man fra midten af 70'erne at udvikle de særlige Taizé-sange i samarbejde med de franske komponister Jacques Berthier og Joseph Célineau ud fra den tanke, at sangene skulle være så inkluderende som muligt. Sangene er musikalsk enkle og korte med blot en eller et par strofer, oftest et bibelvers eller en kort bøn.

Teksterne har alle et enkelt udtryk og et åbent Guds billede, f.eks. "Dit ord er lys for min fod" og "Mit hjerte finder fred og hvile hos dig". Det musikalske sprog forener både gamle (russisk ortodoks og gregoriansk) og nye stilarter og bygger på enkel flerstemmighed. Sangene gentages mange gange efter hinanden, hvilket medvirker til den meditative stemning. Og gennem gentagelsen kan man fordybe sig i ordenes mening. Repetitive sange er ikke noget nyt, og kendes også fra kontemplative gudstjenesteformer i klostertraditionen.

Hovedindholdet i en Taizé gudstjeneste/andagt bygger på ro og fordybelse gennem bøn. Det er det sunge ord, der er i højsædet. Ud over sangene indeholder liturgien tekstlæsninger, sunge bibelske salmer, bønner og stilhed. Det bønsmæssige, der opstår gennem menighedssangen, er kernen i Taizé, og hele menigheden er fælles om at skabe gudstjenesten.

Erfaring med Taizé andagterne

Det var den tidligere sognemedhjælper i Natkirken, Inger Ravn, der sammen med Natkirkepræst Signe Malene Berg fik idéen til disse Taizé-inspirerede andagter. Inden da blev Taizé-sangene sunget til andagterne om torsdagen i Natkirken.

Der har i starten været Taizé andagter til gudstjenesten kl. 14, som Signe Malene Berg stod for, og den 1. søndag i måneden og senere også den 3. søndag i måneden. Disse søndagsandagter har gennem årene udviklet sig i nye og for os stadig berigende retninger gennem et samarbejde mellem Natkirkekoordinator Liselotte Wiemer, der også har skrevet meget fine bønner til andagterne, og undertegete, der har stået for Taizé-sangen.

Taizé andagterne i Natkirken er udelukkende båret af flerstemmig menighedssang. For mange er det at være med til at synge sangene flerstemmigt en vigtig del af fællesskabsfølelsen, og melodierne er så enkle og lettilgængelige, at alle kan deltage, hver med sin stemme. Sangene bliver øvet en time inden, andagten starter. At den flerstemmige menighedssang lykkes så fint, er takket være en meget trofast og dedikeret menighed, hvoraf flere er kommet til andagterne næsten helt fra starten for 20 år siden.

Der har i folkekirken været en vis berøringsangst, hvad angår den meditative bønsspraksis, idet man i store dele af vores lutherske kirke har lagt afstand til den traditionelle inderlighed og fromhed, hvor man i kraft af en særlig praksis mente at kunne få Gud i tale. Der er dog en stigende interesse for den spirituelle religiøsitet og den kontemplative tilgang til troen, hvor dogmatiske udtryk spiller en mere tilbagetrukket rolle.

Taizé-sangene repræsenterer en musikalsk udtryksform i den retning, og Taizé-andagten kan i sin enkle repetitive form virke mere "imødekomende" for mennesker, der ikke er så kirkevante. Taizé er et eksempel på, at gudstjenesteformer og deres musikalske udtryk udvikler sig i takt med, at mennesker søger efter nye måder at udtrykke troen på.

MEDITATIV TAIZÉAFTEN

Vi mødes søndage kl. 19 i kirken og over aftenens sange. Kl. 20 & kl. 21.30 holder vi en taizéandagt med sang, bøn og stilhed.

Søndag 3. & 17. december kl. 19-22

Søndag 7. & 21. januar kl. 19-22

Søndag 4. & 18. februar kl. 19-22

TAIZÉWORKSHOP

Vi mødes i Rotunden (indgang fra Fiolstræde) fra kl. 18-19.15 og over de korte, meditative sange. Sangene synges til Taizéaften hhv. den 1. og 3. søndag i hver måned.

Torsdag 4. januar & 1. februar k. 18-19.15

FOREDRAGSEFTERMIDDAG

Torsdage kl. 14.30-16.30

Trinitatis sognehus. Fri entré

I foråret 2024 fortsætter efterårets foredragsserie om De apokryfe Skrifter.

Torsdag 11. januar kl. 14.30

Jesus som barn – om Jakobs Forevanglium, Thomas Barndomsevangelium og Det Uægte Matthæusevangelium

Ved Jesper Tang Nielsen, valgmenighedspræst, dr.theol.

De ældste skrifter i Det Nye Testamente fortæller ikke noget om hverken Jesu fødsel eller barndom. Det kommer først i de lidt senere evangelier og i tiden efter Det Nye Testamente er der skrifter med udførlige fortællinger om både fødsel og barndom. Det er ikke så lidt, det lille Jesus-barn formår at udrette ifølge de apokryfe evangelier. Det skal vi se på og overveje, hvorfor det har været interessant, hvordan Jesus var som barn.

Torsdag 8. februar kl. 14.30

Kunsten på kanten af kirken

Ved Carsten Bach Nielsen, lic.theol., lektor emeritus ved Institut for Kirkehistorie v/ Aarhus Universitet

Den folkelige fantasi og forestillingsevne kender ingen grænser. Det kan man forvise sig om ved at se på de billeder, der udpensler og fortolker alt det, man gerne ville vide mere om i oldtiden og midlalderen. De fire kanoniske evangelier fortæller den store historie, men menigheden havde ofte en interesse i at vide mere. Man ville have større viden, mere præcision. Hvordan kom Jesusbarnet til verden og hvordan teede han sig i verden, indtil han blev tolv år og mødte op i templet? Historierne måtte fortælles, man måtte kunne redegøre for alt, for i de løse ender (også i historiens) indfinder djævelen sig straks. I de billeder der ledsager foredraget vi får meget mere at se og vide end i Bibelen.

Foredragene er tilrettelagt i samarbejde med Trinitatis Kirke. De foregår i Trinitatis Sognehus Pilestræde 67. Der er gratis adgang, men et begrænset antal pladser. Dørene åbnes en time før.

SORGMESSER

Sidste tirsdag i måneden kl. 17

Hvor skal man gå hen med sin sorg? Sorgmesserne er henvendt til alle der har brug for en gudstjeneste rettet mod tabet. Et sted at gå hen med sin smerte, et sted at mindes, erkende, genfinde livsmød og mening. Gudstjenesterne varetages af sognepræster fra hele Københavns stift.

Der er ikke sorgmesse i december måned, men den 26. december, i forbindelse med 17-gudstjenesten anden juledag, vil der være fokus på julesorgen.

TRÆFFETID I KIRKEN

Onsdage kl. 10-11 i skriftestolen

På denne årstid går 'Træffetid' indenfor i Skriftestolen. Her fortæller vi hinanden historier fra vores liv og vi har gæster på besøg, der har en god historie at fortælle. Som noget nyt har vi faste oplægsholdere hver anden onsdag i ulige uger:

- 6. december: Besøg af en færøsk sanger som vil fortælle om sit liv som færing i København og sin opvækst på Færøerne.
- 15. december: Her mødes vi normalt og derefter er der juleferie.
- 3. januar: Sognepræst Eva-Maria Schwarz gæster træffetid.
- 17. januar: Besøg af Arje Pasila Designer og kunstner som laver nyt tøj ud af genbrugstøj.
- 31. januar: Vi hører om vinterbadning og kærligheden til tal fra Vor Frues nye regnskabsfører Jørn Lysdal.
- 14. februar. (Valentines dag) : På denne dag er emnet selvfølgelig kærlighed. Perfekt perspektiveret af HR medarbejder Tina Hejlskov Nielsen.
- 28. januar: Ingen træffetid.

Hvis du har spørgsmål, så kontakt kirke- og kulturmedarbejder Lotte Schrøder på tlf. 61616226

DROP IN DÅB

Lørdag 24. februar kl. 15-18

Kom til drop in dåb i Vor Frue Kirke. Du kan komme ind lige fra gaden og blive døbt uden tilmelding. Det eneste du skal gøre er at medbringe gyldig fotolegitimation - f.eks. kørekort eller pas. Hvis du er under 18 år, skal du desuden have mor eller far med.

Har du spørgsmål, er du velkommen til at kontakte Steffen Ringgaard Andresen på sta@km.dk

FASTELAVNSGUDSTJENESTE & TØNDESLAGNING

Søndag 11. februar kl. 14

Efter gudstjenesten går vi ud i Rotunden for at slå katten af tønden. Der er selvfølgelig også kaffe, saft og farvestrålende boller. Der er ingen tilmelding. Kom udklædte - også gerne de voksne.

PÅ TUR MED MED DOMKIRKEN

Vi mødes til små udflugter forskellige steder i København og omegn. Mødestedet varierer fra gang til gang og i vinterhalvåret prøver vi at være indenfor. Husk tilmelding til Lotte Schrøder på lotte@domkirken.dk. Udgifter til entre og evt. forplejning er for egen regning. Som afslutning byder kirken på kaffe. Foto: Peter Zinck.

ENIGMA POST- OG TELEMUSEUM

Tirsdag 9. januar kl. 11. Mødested: Trianglen Metro station

Enigma, museet for post, tele og kommunikation, er et moderne museum som gør historien nutidig og levende. Der er bestilt en rundvisning, så vi får en rigtig god indføring på museet. Entreen skal betales af deltagerne, enten på nettet eller på dagen. Vi finder en god cafe i nærheden hvor Domkirken giver en kop kaffe, yderligere forplejning står man selv for.

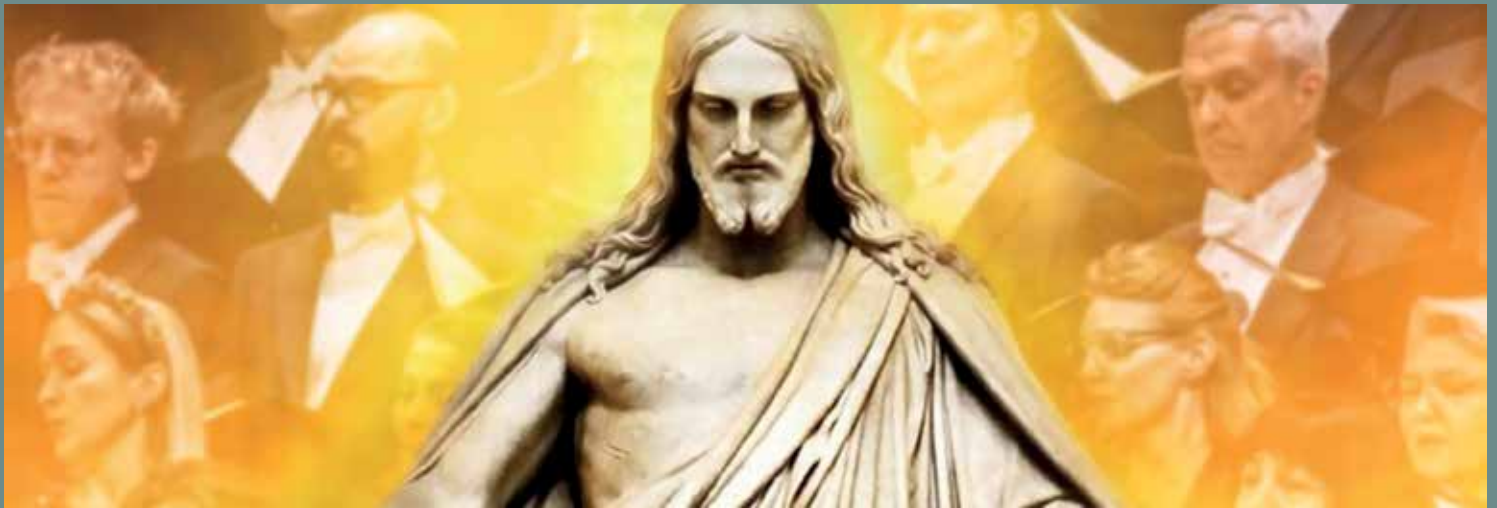
Tilmelding til Lotte Schrøder på lotte@domkirken.dk eller 61616226 inden fredag den 5. januar.

SAMLINGSPUNKT INDRE BY

Tirsdag 6. februar kl. 11. Mødested: Samlingspunkt, Rådhusstræde 13

Samlingspunkt Indre By ligger i "Huset" og er kommunens tilbud til ældre, aktive medborgere. Her er foredrag, kreative tilbud som at male og tegne, videoproduktion, udflugter, spisning og en lang række andre muligheder. Vi får en rundvisning, hører om alle de gode tilbud og afslutter selvfølgelig med en god kop kaffe.

Tilmelding til Lotte Schrøder på lotte@domkirken.dk eller 61616226 senest den 2. februar.

DANMARKS RADIOS VOKALENSEMBLE

Søndag 28. januar kl. 14. Entré

Oplev to af kormusikkens mest elskede værker i Vor Frue Kirkes smukke kirkerum med DR Koncertkoret, solister og musikere fra bl.a. DR Symfoniorkestret. Koncerten åbner med Widors berømte Toccata for orgel, inden rummet fyldes af korets store, varme klang i Faurés mesterværk.

Faurés Requiem er kendt og elsket af publikum og korsangere i hele verden – og selv hvis man ikke kender musikken i forvejen, falder man straks for de bløde linjer og skønne melodier, når man hører dem.

Denne eftermiddag i Vor Frue Kirke kan du opleve DR Koncertkorets store sangstemmer i det romantiske værk, som handler om frelse og forløsning, det evige liv og englenes sang i Paradis. Ud over korets 74 sangere medvirker også to sangsolister fra Københavns Drengekor og DR Koncertkoret samt fire musikere fra bl.a. DR Symfoniorkestret.

Ved orglet sidder organist og kantor ved Københavns Domkirke Mark Baumann, som indleder koncerten med det virtuose festfyrværkeri i Widors Toccata nr. 5. Carsten Seyer-Hansen er dirigent.

Onsdag 7. februar kl. 19.30. Entré

Som optakt til fastetiden har DR Vokalensemblet og æresdirigent Marcus Creed sammensat en koncert, der inviterer til refleksion og selvransagelse – både over vores eget liv og over de indre og ydre kampe, vi kan opleve som mennesker. Musik af bl.a. Poulenc, Durufé og Kodály. Ved orglet sidder Kristian Krogsøe, domorganist i Aarhus Domkirke.

Billetter via: drkoncerthuset.dk

VOR FRUE KIRKE
KØBENHAVNS DOMKIRKE

